

ONTWERP MUSEALE INRICHTING EN EXPOSITIE MUSEUM OUD AMELISWEERD

SODA

INTRODUCTIE MOA

Utrecht heeft met de opening van het nieuwe museum MOA, sinds maart dit jaar gevestigd in het rijksmonument Oud Amelisweerd een nieuwe en unieke culturele bestemming erbij.

Met de collectie van Armando als artistieke kern programmeert het nieuwe museum via het thema landschap en beeldende kunst het landhuis met de unieke Chinese behangsels en het prachtige park.

In 1770 werd de buitenplaats gebouwd als zomerverblijf voor Baron Godard Taets van Amerongen. Deze liet de belangrijkste vertrekken op de begane grond voorzien van Chinese behangsels met bloeiende struiken en vogels, een jachtscène en een drakenbootfestival. De waardering voor deze landschappelijke voorstellingen liep parallel met de 18e eeuwse waardering voor de natuur als perfect en goed, als blauwdruk van het 'ware' en het 'goede'. Het behang kwam in opdracht van Baron Taets van Amerongen met de schepen van de V.O.C. naar Nederland.

Een impressie van de behangsels in het landhuis

In 1808 kocht koning Lodewijk Napoleon het landhuis. Na zijn vertrek kwam het in 1811 in bezit van de familie Bosch van Drakesteyn. Die bewoning is terug te zien in een opeenvolging van 19e-eeuwse stijlen en modes in de behangfragmenten. In 1951 verkocht de familie het landgoed aan de gemeente Utrecht waarna tot 1989 de familie De Wijs er woonde. Daarna is het onder beheer gekomen van het Centraal Museum. Het pand en de unieke wandafwerkingen waren aan een grondige restauratie toe die in 2011 is gestart en in 2013 is afgesloten.

INRICHTING MUSEUM EN TENTOONSTELLING

Aan Soda is gevraagd om een ontwerp voor de inrichting en tentoonstellingen van het nieuwe museum MOA te maken. Uitgangspunt hiervoor is dat met respect voor alle aanwezige historische waarden en kwetsbaarheid van het huis een synergie en verbinding tot stand wordt gebracht tussen de op het eerste oog tegenstrijdigheid van een historische buitenplaats en de Armando collectie.

In het ontwerp voor de inrichting van het museum wordt het landhuis met zijn bijzondere wandafwerkingen de plaats van verstillend en worden alle ondersteunende functies zoals kaartverkoop, horeca, winkel en verhuurbare ruimtes in het in 2015 te openen bijbehorende koetshuis ondergebracht.

Op de bel-etage van het landhuis staat het monument met zijn unieke 18e- en 19e-eeuwse wanddecoraties centraal. Het getoonde ruimtelijk werk gaat er een dialoog mee aan. Meer dan een aantal bescheiden sokkels is hier niet mogelijk - en niet nodig. Het huis is op deze verdieping als grotendeels onaangetast geheel zeer bepalend voor hoe Armando zich hier als nieuwe bewoner laat zien.

Een van de lichtarmaturen die speciaal zijn ontworpen voor het museum

DAGLICHT

Moa is een daglichtmuseum: de toetreding van daglicht en het contact met het omringende landschap maken een wezenlijk deel uit van de beleving van het museum. Als voormalig buitenverblijf is het huis gebouwd in samenhang met en met zicht op de omringende natuur.

SODA heeft samen met licht-Joost de Beij een ingenieus systeem ontworpen waarin gebruik wordt gemaakt van permanente lichtmeting. Hiermee wordt het mogelijk de voorheen altijd gesloten luiken op te nemen in een interactief systeem, en kunnen deze automatisch geopend worden om de toegestane hoeveelheid daglicht door te laten voor het aanlichten van de ruimtes en de daarin aanwezige kunst. Door deze ingreep wordt het contact met het omringende landschap hersteld dat een wezenlijk onderdeel is van de beleving van het landhuis en zijn omgeving.

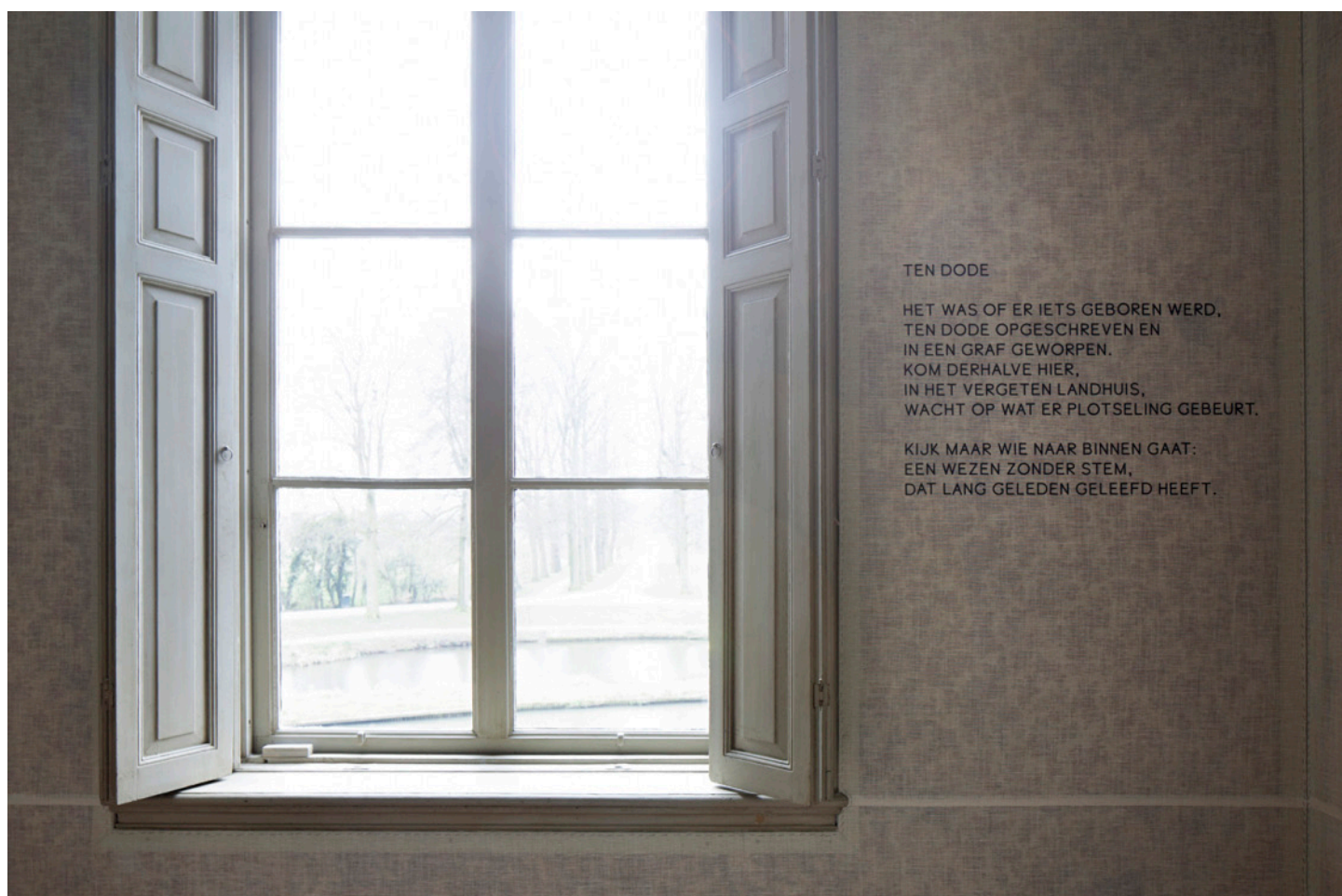

Op de eerste verdieping zijn de historische behangsels slechts fragmentarisch overgeleverd. Om de wanden geschikt te maken voor het tonen van kunst is er een transparante linnen bespanning op de wanden aangebracht, die speciaal voor dit doeleinde geweven werd. Deze bespanning refereert aan de oorspronkelijke ondergrond van de meeste behangsels. De onderliggende resten schemeren licht door de linnen stof heen, en laat de historische gelaagdheid zichtbaar. Er wordt hierdoor zowel fysiek als inhoudelijk een extra laag toegevoegd waardoor een spannende dialoog tussen het monument en het getoonde werk ontstaat.

A photograph of a room with a wooden door, a circular porthole, and a wall with Dutch text. The room has a wooden floor and a white wall. The door is made of dark wood and has a black handle. Above the door is a circular porthole that is illuminated from within, casting a warm glow. The wall is covered in a light-colored, textured material, possibly fabric or paper. On the right side of the wall, there is a block of Dutch text in a sans-serif font.

GROEIEN HEET 'T GEBAREN DER BLOEMEN, MAAR ZIJ
BLOEIEN NIET, ZIJ VECHTEN, EEUWIG
PRONKEND MET HUN STUIFMEEL, VRUCHT NA VRUCHT
VERDELGEND: STERVEN WIL HET, ZELF GEBOREN WORDEN,
EIGEN LENTE WERPEN,
LENTE.

Op de zolder, waar zich het documentatiecentrum over het werk van Armando bevindt, is een heldere scheiding tussen de museumfunctie en het monument aangebracht. Beiden raken elkaar wederom niet, ditmaal is het de nieuwe 'laag', het interieur, dat als ongenaakbaar geheel is aangebracht. In dit contrast worden zowel de nieuwe museale functie als het monument geaccentueerd.

Touchscreen met de introductie van de geschiedenis van het landgoed

Detail van het meubel waarin de behangfragmenten worden getoond

Daarnaast is er op de zolder in een van de oorspronkelijke meidenkamers een presentatie ingericht waar door middel van een selectie van behangfragmenten de geschiedenis van het huis, zijn bewoners en het behang op een interactieve manier verteld wordt.

Bij het openen van sommige lades begint er een animatie op één van de monitoren in de bovenkant van het meubel. Het filmpje heeft telkens het getoonde behangfragment en een bewoner als uitgangspunt. Enkele behangfragmenten in de lades zijn gekoppeld aan grotere stukken die in de bedsteden zijn opgehangen en oplichten bij het openen van de bijbehorende lade.

De geschiedenis van Oud-Amelisweerd is leesbaar in het behang van het huis. Vanaf de bouw tot het eind van de 20ste eeuw heeft elke bewoner zijn sporen achtergelaten door een nieuwe laag aan te brengen. Elke nieuwe laag betekende conservering of juist afbraak van de vorige. Hierdoor is in de loop der jaren een grote verzameling behang opgebouwd, waarvan sommige delen nog intact zijn en van stukken alleen nog fragmenten aanwezig zijn. De getoonde verzameling vertelt niet alleen over het huis met zijn bewoners maar ook de ontwikkeling van het papieren behang in het algemeen. Zoals elke geschiedenis is opgebouwd uit tijdslagen, is die van Oud-Amelisweerd direct te herleiden uit de lagen wandafwerkingen in de kamers.

CREDITS

Opdrachtgever

Museum en tentoonstelling ontwerp

Projectleiding

Restauratie architect

Lichtadvies

Grafisch ontwerp MOA

Animaties

Daglichtregeling en verlichtingsarmaturen

Installateur

Bespanningen

Interieurbouw

Stoffering

Gietvloeren

Fotografie

MOA

Soda

- Jorrit Noyons

- Ronald Buïel

- Esther Hendriks

Soda

BBOR, Krijn van den Ende

Licht-Joost de Beij

Vanessa van Dam

Keyframes

-Nelissen dekorbouw

-De Cirkel

-Emenem

Andriessen

-Ruys Interieurs

-Deltracon

-Speltuig

-Brandwacht en Meijer

-Meubelstoffeerderij Bonte

-Brink en Campman

Veldhuizen

-DRT

Ernst Moritz

Soda